

BUDA-PESTA

5 Noemvre st. v.

17 Noemvre st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 84.

ANULU XIV.

1878.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Români'a 2 galbeni.

Unu aventurieru pe tronulu Moldovei.

— Schitua istorica. —

(Urmare.)

Boerii considera pe poporu de sierbi, si nu altfel príncepele pe boeri. Asiá d. e. Petru fu alungatu odata prin conspiratiunea boerilor, elu fugindu imprasciá galbeni si astfel isi scapá viéti'a. Acest'a dupa puçinu timpu fu rechiamatu in domnia, de órece Români nu putura fi îndestuliti cu urmatorulu seu Stefanu, carele luá religiunea unei tinere turce, de acarei amóre fu sedusu, si luându-se cu totul dupa datin'a turcésca deveni tiranu nesuferibilu, de unde i urmà si mórtea.

Cá óre-care boeriu sè póta ajunge la domnia, se recere sè fia nu numai avutu, ci si de o statura impunatóre, inalta, si robustu; aceste calitati esterne Români le stiméza într'atâta, încâtu déca óre-care boeriu are vr'unu defectu, atunci i este preferitu altulu carele este inzestratu cu aceste accidentie. Asiá p. e. dupa mórtea lui Petru fu alesu Zoldam, carele inse dupa dóue dile fu tiranisatu de osteniului Alesandru, care inca erá alesu Voda de càtra partisanii sei. Acum acesti osteni tramisi de Alesandru prindu pe Zoldam într'o strada îngusta, si i taia nasulu.

Audîndu poporulu despre acést'a, ilu parasi totul si se adause la partid'a lui Alesan-

dru celu alungatu de Pseudo-Heraclide si ilu alegu Voda.

Dupa ce amu vediutu aceste caractere ale Moldovenilor din seclulu XVI, sè ne rentórcemu la subiectulu istoriei nóstre adeca la Pseudo-Heraclide, despre care deja diseram, cà alungase pe Alesandru celu crudu. Pseudo-Heraclide ocupându tíer'a acestora — (Moldovenilor) mai atâtâu se îngriji sè câstige dela Soliman insemnele de Voda si stindardulu tíerrii, càci precum se scie Români erau supusi Turcilor. Se temea, cà Sultanulu va favorí pe Alesandru, carele petrecea in Constantinopolu si care respândi faim'a cà Pseudo-Heraclide ar avé de cugetu sè irumpa in Traci'a cu óste germana, cu cari s'ar impreună si Români, si cà astfel vré sè atace chiar Bizantiulu. Acést'a fama produse frica nespusa nu numai Turcilor, ci chiar si pe Sultanulu ilu puse in cugete, de óre ce se temea, cà nefindu preparatu, sè nu fia adusu in strîmtóre, cu atâtu mai vértos, cà Pseudo-Heraclide fiindu grecu, putea fi primitu cu entusiasm de grecii, cari suferiau cu reu jugulu Turcilor.

In acestu timpu existau unii cari socotiau, cà venirea lui Heraclide ar fi fost ocaziune bi-

nevenita de a alungá pe Turci chiar si din imperiulu turcescu.

Prin aceste scornituri Alesandru reesi sè atraga pe Soliman în partea dènsului, si sè-lu introducea în domnia, de si erá urgisitu pentru crudelitatea sa. Ci Pseudo-Heraclide întielegèndu despre acést'a, numai decátu tramise la Constantinopole o deputatiune din ómenii cei mai de frunte, cari cá oratori buni descoperira tiraniile lui Alesandru, si cu bani trasera în partid'a s'a pe cei mai multi pasi, cari recomèndara Sultanului pe Pseudo-Heraclide cá pe unu omu virtuosu, si gata a da unu tribut cu 10,000 de galbeni mai mare decátu dede Alesandru, prin aceste mijlóce isi si ajunse scopulu, si fiindu numitu Voda, primi dela Sultanu multe daruri.

Dupa aceste încheià amicía cu Sigismund regele Poloniei, — càci precum scimu acést'a ilu împiedecase în trecerea sa prin Poloni'a în Moldov'a, — si renoesce tractatele ce le avura Români cu Polonii. Pseudo-Heraclide concede lui Lascu Hotinulu, (o fortaretia în confiniile Rusiei lângá ríulu Dniestru) cá remunerare pentru ajutorulu ce i-a prestatu acést'a; si se îngriji sè aiba mâna buna cu ómenii acestuia. Astfel ordinându lucrurile, voi sè se arate cá într'adeveru este unu omu nobilu si demnu de sórtea sa presenta, de aceea se introduse în curtea sa unu luxu asiá de mare, încátu para ca voiesce a întrece cu splendórea vietii chiar si pe suveranii cei mai mari ai timpului seu.

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —
(Urmare.)

— Sè vêslescu càtra insul'a mica, déca voiti lili? — întrebà conducatorulu.

— Cum voiesci, — respunde afabilu dama.

Cealalte dóue luntrice veslicau càtra insul'a mai mare. Insul'a de lili erá cam 400 pasi în departata de insul'a mai mare si de malu. Polly sciea, cá Mr. Fane nu scie nici vesli nici notá, si o ideia maliþioasa o cutrierà.

Artistulu ajutà damei la descalecare, si cautà nu cumva ièrb'a va fi rourósa si pamèntulu mocirlosu. Conducatorulu i duse la loculu unde înfloriau liliile, unu loc, ce erá tocmai de cealalta parte a insulei, si erá încungiuratu, cu tufetu.

— Mergi dta înderetu la luntrice, — demandà Mr. Fane, — si ne aştèpta acolo!

Ei culesera lili si le arangiara în o corfa. Artistulu curtenia cu complasantia.

Dincolo înse disparu luntriesiulu cu luntricea.

Polly vesli directu la malu, legà luntricea si fugi.

— Elu nu scie notá, — cugetà ea, — vocea lui

Dar într'adeveru atátu virtutea, câtu si viþiulu, séu cu unu cuvèntu moravurile omului, se manifestéza mai chiar atunci, când elu ajunge la putere, la domnia. Acést'a s'a adeveritu si în persón'a lui Pseudo-Heraclide carele cá seracu voi sè se arate liberalu, de unde îndata ce se sui pe tronu ilu cuprinse poft'a neînfrànata de a aduná câtu mai multi bani; — de unde urmà, cá dènsulu puse dàri nóue, sub cuvèntu, cá astfel cere necesitatea, de óre ce erariulu si vistierí'a regésca ajunse desacata prin sumele enorme cu cari câstigà în partea sa pe Pasi si Sultanulu Soliman; afara de aceea si Alesandru duse cu sine pietrile preþioase si mare multime de bani, ièr dènsulu cá omu nou, carele s'a înaltiatu la culmea dorita asiá dicèndu prin vèntulu sortii, si carele pâna acum înca nu avea amici, simþtea lips'a de bani pentru îndestulirea planurilor sale si pentru stabilirea domniei.

Deci, pentru cá sè încungiure multe spese, dimate ostennii germâni si italieni dimpreuna cu Ruteliu, nesocotindu fidelitatea, si virtutea acestor din urma, (Italiani), cari la ori ce întèmplare aru fi trebuitu sè-i retina lângá sine, apoi isi concrede persón'a sa unei garde de Unguri neconstanti din natur'a lor, pe cari i câstigà cu puþini bani, cá astfel noroculu ce l'a înaltiatu la tronu, sè-lu precipitedie cu multu mai pe neaşteptate.

Cá sè-si înmultiesca venitele anuale, dispuse, cá fia-care economu alu agrilor sei, sè

va resuná neaudita, si déca luntricea va remàné la loculu ei, ei nu se voru puté prapadi.

Liliile erau culesse, sórele apunea si Diana Hautton privi la orologiu.

Erá timpulu se rentórca.

Mr. Fane i ceru bratiulu si o conduse la loculu descalecarii.

Luntricea nu erá mai multu acolo.

— Ce sè fia acést'a? — díse elu, — unde e luntriesiulu?

Elu cautà peste tóta insula, nu aflà înse nici urma de luntriesiu si luntrice. Dupa ce se sui pe dealulu mai înaltu, vediu dincolo la malu tóte trei luntricele naintea angirei. Societatea s'a rentorsu, si Willy obositu de multa aşteptare, asemenea s'a îndepartatu.

Ei erau singuri.

Diana Hautton se simti delicatu atinsa. Superbi'a ei erá usioru ofensata, si ce motivu de iritatiune séu vecsatiune putea servi amicelor ei acést'a împregiurare, cá a fost relasatu cu Mr. Fane pe o insula parasita!

— Ce sè facemu acum? — întrebà ea.

Artistulu nu sciea ce se faca; elu strigà, pâna ce regusi, si nimenea nu-lu audiea.

duplice numerulu jugurilor, si mari darea în totu dominiulu seu.

Tóte aceste dispositiuni sânt contrarie si în detrimentulu unui domnitoru nou, carele are sè-si câstige amórea supusilor, cu atátu daunóse fure pentru Pseudo-Heraclide, carele promise Românilor că în dênsulu vor avé unu príncipe bunu si plinu de amóre càtra poporulu seu. Ci elu totu nu si-ar fi manifestatu înca lacomí'a sa, déca s'ar fi indestulitu cu storsurile acestea; dar joculu fortunei fece că acestu omu nemoderatu, carele mai nainte fu cuprinsu de impietate vilnense, sè-si estinda poft'a de avere chiar si la aurulu celu multu, care înfrumsetíeza bisericele Moldovei.

Se întempla, că decomunu cei ce au îmbrăcisiatu o secta óre-care, despartîndu-se de religiunea mântuitoare a strabunilor sei, mai ântâiu dorescu sè aiba tóte bunurile preotilor; si propagatorii doctrinei aceleia, lauda mai tare pe cei ce rapescu lucrurile dedicate cultulu dumnedíescu, ruinéza altarele si asuprescu pe preoti cu totu feliulu de insulte si calumnié.

Pseudo-Heraclide, că sè nu apara cà face acést'a din pofta de avere, ci cà dênsulu lucréza cu ratiunea, mai ântâiu începù a cercetá fórte raru bisericele, si nu asistá la Sânt'a liturgía, acusi isi batea jocu de crediní'a poporului, si ridea de boerime, dîcêndu că se lasa sè fia sedusa de atâte superstitiuni si de credulitatea cea usíóra a poporului necultu; se

Totu mai tare apunea sórele, si Diana se simti totu mai neliniscita.

— Déca voiu fi silita a petrece peste nópte aici! — cugetá ea.

Timpulu trecca.

Erau optu óre trecute.

Vêntulu sufflá rece dela marea nordica, de pe orizontu disparura ultimele raze de sóre, si se înveli în negure reci. Peste valurile negre ale lacului se redicara negure gróse.

Suspînându isi acoperi Diana Hautton fačí'a. Ajutoriulu ínse se apropiá, de énsasi culpabil'a tramisu.

Willy celu geunivu descalecá pe insula, pe când întunereculu noptii acoperi laculu si insul'a.

Înjurându sarí Mr. Fane la elu.

— Cum ai cutezatu sè faci acést'a, blastematule?

Willy se smulse dela elu si-lu privi cu ino-centí'a.

— Eu nu am facutu nimicu, nici cà v'am vedíutu astadi.

Ralf ílu privi mai de aprópe, si sciù ca vorbesce adeverulu. Unu cugetu nedumeritu tresari prin elu.

nisuíá sè le demustre, că Dumnedíeu trebuie sè se adoreze cu ânima pí'a si consciiní'a curata, iér ceremoniele esterne, cuvintele si cântárilé si tóte cele alalte sânt numai scorniture desíerte.

Adese ori insultá cu cele mai ascutite sarcasme pe preoti si calugari, pe cari nu-i putea suferi nici decátu, chiar si privirea lor i causá cea mai mare neplacere; pučínu înca si dênsulu începù a blastemá fàra rusine chiar si Sânt'a liturgía; sustinea, cà tóte opiniunile despre Dumnedíeu sânt totu atâte prejudecie, aserte false; vorbiá cu despretiu despre preceptele dumnedíesci, si se nisuíá a-si confirmá sentiníele cu cuvintele Sântei scripturi; în fine marturisiá pe fačí'a, cà dênsulu se va nisuí cá sè stérgea cultulu divinulu în biserice, ritulu, si alte erori, cari s'au înradecinatulu în suffetele lor.

Aceste tóte ofensau cumplitu pe supusii sei, cari sânt atátu de zelosi adoratori ai cultulu divinulu si a ritulu prescripu de sânt'a biserica, si cu atátu mai greu puteau suferi aceste injurie barbare, càci dênsii nici nu visau cà noulu lor domnitoru va fi asiá tiranu si perfidu, în contra multelor promisiuni ce le fece; de ocamdata nu le restá alt'a decátu sè suferi cu amaru, fàra cà sè-lu póta retunde, càci mai peste totu asiá dîcêndu erau lipsiti de cunosciníele necesarie contra agresoriulu lor; ei adeca învetiara mai multu prin traditiune si exemplele pie ale strabunilor sei cum

În tacere ajutá elu damei a se îmbarcá si tacêndu pornira ei spre malu.

Polly ínse se culcá cu acea consciiní'a, că si-a resb unatu, si-a pusu focu pe capulu amagitorulu.

Capítulu VI.

Visulu dulce.

— Vîno la mine în atelieru, princesa, — dîse Ulrich în diu'a urmatóre dupa dejunu, — am sè vorbescu cu tine ceva.

Polly erá superata si mahnita si nu observá seriozitatea neindatinata alui Ulrich.

— Tu esti palida, Polly, — începù elu, dupa ce ea i urmá în atelieru, — si o schimbare în modulu vietii si a împregiurárilor ti-ar fi fórte recomandabila. Am de cugetu sè te dau în unu institutu.

— În unu institutu, Ulrich?

— Da, fiic'a mea, în pensionatululu Miss Primrosei la Brompton.

Polly se schimbá momentanulu, ea pasí la ferésta si privi afara.

Acést'a a fost visulu vietii ei; si acum vedíendu-si deodata realisata doriní'a, o cuprinse o uimire în simtiri.

Tacerea si liniscea ei înspaimêntá pe Ulrich. Nu

trebuie să adoreze pe Dumnezeu. Ceea ce a iritatu mai tare pe Români, fu că Pseudo-Heraclide a chiamatu unu propagatoru alu doctrinei lui Calvin anume : Lismaniu și cu acest'a o multime de sectari ai sei, toti oratori buni cari invitati de Voda venira din Poloni'a să corumpa și pe Moldoveni cu veninulu învetiturilor lui Calvin. Se scie, cu câta furia ataca protestantii (credinciosii lui Calvin) atâtu Sânt'a misa, și ceremoniile religioase, câtu și Sântulu sacramentu alu cuminecaturii, de carele cutediau a-si bate jocu, și nu-lu potu admite, pentru că este misteru.

Acestia dar îndata-ce venira în Moldov'a, începura a distruge altarele Domnului, a despoia bisericile de imagini, de toate lucrurile dedicate cultului divin; potire, candelabre, cruci etc.

Ceremoniile se batjocoriau fără nici o rusine, și afirmau că învetiatur'a lor este acea care corespunde Sântei scripture.

Pseudo-Heraclide își fece biserică privată în palatiulu seu invitându pe amicii sei să cerceteze acest'a, dar nevrându aceia să asiste, fure provocati în totu modulu fia-care în specie, să se lapede odata de vanități și să primésca religionea cea adevărată. Astfel calumniă Pseudo-Heraclide pe amicii cei mai de frunte ai sei, ier pe preoti i injură, i batjocoria că pe cei mai ignoranti și trândavi, i inculpă cu diverse crime, — nisuinu-se astfel să-i descrediteze înaintea poporului

numai dorint'a Myladei Charteris a înfluitiatu asupra lui, ci mai vartos atentiunea lui Fane și favorea vidibila a Pollyei. Lui i se pareă acest'a că o crimă, a vorbi unei fetitiei nevinovate despre amoru și pasiune, și voica de timpuriu să o subtraga dela periclu.

Ea înse stătea înaintea lui, — palidă și tăcândă, — eră ore posibilu să fîa deja pré târdîu.

— Ce ti este, Polly, tu totu-de-una ai voitu să mergi; — asiă dara tu nu voiesci?

Ea se întorse cătra elu suridiindu.

— Da, Ulrich, eu mergu cu bucuria; — sciu că am trebuintia de învetiatura și cultura. Când se plecu?

— În optu zile, deca pâna atunci îți vei puté arangia toate lucrurile.

— În acest'a să decida Rosanna. Înse Ulrich, tacs'a pensiunei e mare, tu nu o vei puté suportă.

— Tu ai averea ta proprie, Polly, și poti usioru din șapte sute pundi, două sute întrebuintia pentru cultivarea ta. După ce vei fi o damă fină, usioru se va află unu barbatu cu minte, cu sciintia, — unu medicu seu unu advocatu, carele să te cêra de consorta.

— Eu urescu ômenii cu minte și despretiuescu medicii și advocatii, — dîse Polly maniôsa; — nici odata nu me voiu maritã, ci deca Mr. Hawksley se va

și să escite ura cătra religionea și bisericile lor.

Când socoti Pseudo-Heraclide, că deja a manifestatu voi'a și sentint'a sa, cu pofta neînfrânata demândă să ia jos aurulu de prin biserică, să-i rapésca vasale cele sântite cultului divin, vestmintele de biserică cele prețioase, și totu ce este prețiosu în diverse biserică.

Acêsta faptă detestabilă, rea din natur'a sa și nedemna pentru unu creștinu, a umplutu de durere și amarățiune ânim'a fia-carui Român, mai vartos când Pseudo-Heraclide le predică, că dînsulu sterge usulu acelor obiecte (sacre), că astfel să puna capetu superstitiunilor, în cari au traitu pâna aci, și să-i aduca la cunoscentia adevăratului cultu divin, la pietatea cea adevărată; apoi adause, că cei ce nu aprobéza acest'a faptă a sa, și nu consimtu cu dînsulu : sînt toti sclavii diavolului.

Prin aceste fapte impie alui Pseudo-Heraclide mai ântâiu se micșoră amorea poporului cătra dînsulu, apoi curêndu după aceea se stinse cu totul, ba iritându-se spiritele prin atâte ofense profane curêndu deveni cu totul odiosu. Ei întielegeau deja câtu este de periculoasă poft'a de avere a domnului lor, mai vartos pentru bunurile preotilor, fiind că Pseudo-Heraclide dicea, că este necuviintiosu să folosésca preotii asiă bunuri grase, pe când dînsii-su niste ômeni neactivi și dedati a șierbi pântecelui.

retornă din regiunile de auru i voiu conduce cas'a și economi'a. Permite-mi, Ulrich, să mergu acum, am multe a cumperă în orasiu pentru Rosanna.

Tiner'a fetitiei alergă afara și îndata ce ajunse pe strada ierasi eră cea de demultu, și mahnirea disparu momentanu. Ea să mêrga în unu institutu, să se reintôrca că dama, și atunci de siguru Miss Hautton nu o va mai numi țierana prôsta.

Abiă cătra séra veni Polly acasa și cântă în tonu linu versulu ei celu placutu :

Sus, conte Guido, ôra a sositu,
Căci sôrele-a apusu în mare,
Mirosu d'orange umple aerulu,
Și vântul mării bate tare.
etc. etc.

Tecstulu placutei ei balade i revocă în memoria pe Guido Carls court, carele eră eroulu visurilor ei.

Ralf Fane a pututu înfluitia numai momentanu asupra simțiemintelor ei, spre a escită superbia și cochetari'a ei, ânim'a ei înse remase neatinsa.

Adevêrulu acestei asertiuni se demustă în surisulu sarcasticu, cu care ea îl salută, când intră pe usi'a gradinei.

(Va urmã.)

Românii pré bine vedeau, cà déca aviditatea dânsului s'a estinsu chiar, si asupra lucrurilor sacre, cari le-a rapitu, nu este de crediutu cá dânsulu sè se contenésca dela rapirea bunurilor private. Infami'a faptelor de mai sus stêrnira ura în poporu, dar Pseudo-Heraclide nu se indestuli înca, ci cu o aviditate grozava si straina de ori ce crestini, se lasà a comite o nóua fàra-de-lege si anume :

câtu acést'a fapta pe dreptulu se póte socoti de caus'a uciderii lui. Întru atât'a venerau românii acele cruci, încâtu cugetau cà este o fapta (religiósa) pia, a pastrá unu atare banu, si a nu-lu espune profanàrii mai departe; dar fresce cu atâtu mai tare se ofensara, pentru cà Voda a cutezatu, sè le profaneze; de acea s'au si instrainatu cu totulu de càtra dânsulu, càci plângerile preotilor nu numai încetau în con-

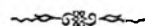

Cairolu.

Mai restau óre câte cruci de argintu destulu de prețiose, acoperite cu auru orlate cu pietri prețiose, si sânte nu numai pentru relicuiele ce le ascundeau într'ênsele, ci si pentru vechimea lor. Pseudo-Heraclide demândà, cá aceste cruci sè se topésca, si sè le prefaca în bani pe cari sè fia tipulu dânsului. Acést'a a produsu indignatiune generala, întru atât'a s'au essacerbatu acum sufletele românilor, în-

tra faptelor impia ale lui, si de si erau espusi la totu feliulu de injurie, totusi îndemnau poporulu, si pe boeri, cá sè remâna credinciosi religiiunii, ce o mostenira dela strabuni, si de va cere imprejurarea, sè o apere chiar si cu periclulu vietii.

(Va urmá.)

S A E O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	5 17	F. 22 d. R. 5	Luc. s. m. Galact.
Luni	6 18	s. p. Paul Mart., c. p. Luca.	
Marti	8 19	ss. 33 mm. d. Melit, c. p. Lazar.	
Mercuri	8 20	Arhanghelii Mihail si Gavril.	
Joi	9 21	ss. mm. Onisifor, Porfiriu.	
Vineri	10 22	ss. ap. Erast, Olimp, Rodion.	
Samb.	11 23	ss. mm. Mina, Victor, Vicentiu.	

Pecatele conversatiunii.

— *Dupa Morellet (l'abbé.)* —

(Urmare.)

V. Despotismulu.

Sub despotismu în conversatiune, întielegemu acea dispozițiune bizara a unor individi, cari nu sînt la largulu lor decātu în societăti, unde potu domina, unde potu sê-si în tonulu de dictatori.

Unu astfel de omu nu se nisuieste nici a învetiá elu însusi, nici a instruí si amusa pe altii, ci numai a dá o ideia mare despre sine. Elu pretinde a formá singuru conversatiunea.

Elu nu are trebunția de între vorbitori, ci numai de ascultatori si admiratori. Déca cineva aduce restrictiunea cea mai usióra assertiunilor sale dogmatice, vocea lui si-duplica forti'a, cutesanti'a lui se maresce. Natura de comunu a reuáitu în acesti ómeni, o mare putere de pluma si o încredere orba în sine. Ei în unu momentu reducu la tacere întréga societatea. Acestora li se póte aplicá fórté bine cuvintele lui Tacitu despre devastatori: „Cum solitudinem fecere pacem apellant.“ Fiind cá nu le respunde nimenea ei credu cá au convinsu tóta lumea.

Sînt talente mari, ómeni cu sciinte, acáror discursuri pe cátu de instructive pe atátu de amusante nu ne-ar urí nici odata. Acestu feliu de discursu rotu-de-una e în folosulu societăti, dar nu e acest'a, pe care avemu sê-lu proscrimu.

Nu voiu a trece cu vederea o datina care la prim'a vedere ni se pare cinstita, privita înse mai bine ni se presenta cá o modestia falsa, opresiva si dupa parerea mea mai insultátóre cá tonulu decisivu. Ea e sierpe în frundislu. Multfemi în despotismu, au în gura formele de politetia cele mai umilite: „Voiu fi fórté scurtu! Permite-mi! Dati-mi grația! Faceti-mi onóra, de a me ascultá! etc. etc.“ Si în dosulu acestei preținse modestie róde vanitatea si despotismulu. Acest'a maniera puçinu naturala înse e cu neputintia sê si-o pastredie pâna la capetulu discursului, si modestulu nostru în fals'a s'a politetia, lasa sê i se véda labele prin sacu, cá mati'a din poveste. Séu chiar déca si-conserva pâna la fine acest'a politetia mincinósá, nu însiela pe nimeni. Acest'a modestia hypocrita e mai puçinu pardonabila cá espressiunile cele mai dure.

VI. Pedanteri'a.

Ací nu asiú puté face mai bine decātu lasându sê ne vorbésca dr. Swift:

„Audíulu de multe-ori folosindu-se cunoscin-

țiile specialistice în conversatiunea de tóte dílele, dandu fia-care specialității sale o importanția esagerata si punendu-o pe tapetu între ómeni, pe cari nu i intereseza. Dupa acest'a definitiune ómenii de curte, militarii, ómenii de tóte clasele si pusetiunile sociale, potu cadé în pedantismu tocmai asiá cá unu filosofu, teologu, medicu ori ingineriu. Femeile chiar ar face de risu déca ne ar întretiné pré multu despre rochiile lor, despre maestri'a de a se chiti, puder, de economi'a domesteca, si de alte de acestea, cari cadu în specialitatea lor.“

De si ni se pare cá e o procedura onesta si pe dreptulu, a iniția pe ascultatori în acea ce scimu mai perfectu; dar unu omu cu minte ar încungiurá totusi ocaziunea de a vorbi acea despre ce ascultatorii nu au nici o idea, cá sê nu capete titlu'a de pedantu.

Pedanteri'a si arata coltii mai multu în tonu cá în lucru. Pedantu e acela, care ridicându-se pe picíóre, si înnaliându o voce magistrala si-dictéza opiniunile si si-pronuncia discursulu cu tonulu, în care vorbesce dlu professoru, elevilor sei mititei. Chiar din acest'a maniera a învetiatorilor de copii se-a facutu cuvântulu pedanteri'a. Acest'a e defectulu, în care cadu mai alesu literatii si prin care se facu nesuferiti multi ómeni cu talentu si emeritati.

Unu feliu de pedanteri'a e si asiá disulu „purismu“ adeca severitatea excesiva séu afectiunea pré mare în alegerea cuvintelor si a întoreturilor de frase. E destulu se spunemu cá acest'a e o afectatiune pentru cá sê întielegemu cá e unu defectu de care mintea sânetósá trebue sê ne ferésca.

Puristii prin acest'a alegere de cuvinte si espressiuni pretindu a si face cugetările lor mai bune; dar de comunu le lipsesce successulu; li se întempla adese ori cá si-slabescu, ma si-falsifica chiar ideile, ce le ar fi pututu spune simplu frumosu.

Spiritulu lor preocupatu cu alegerea cuvintelor trece cu vederea idea, ce se si-o esprime: adeca si-a frumoá pe magariu orbu. Ei desbraca idea de vestimentulu ei simplu si spânzura pe ea crinolinu si velu (Schleier) cá sê fia mai cinstita. Ei despretiuescu cuvântulu simplu si nimeritu si umblându dupa altulu mai civilizatu gângavescu vorb'a, de te ghiara în urechi; gândesci cá i-o mora stricata. Prin acest'a conversatiunea lor devine disgustatória rece si omorítória pentru ascultatori. Idea si pierde totu chazulu.

„Mi-place, díce Montaigne, cá vorb'a se sbóre, unde merge gândulu. Trebue sê-mi astupu urechile înse înaintea ceremoniei de cuvinte.“

Acést'a e caus'a disgustului, ce-lu aducu în societate ómeni cari de altmintrea sînt cu minte si luminati. Acestu defectu e greu de observatu pâna nu a degeneratu. Dara acestui viciu ascunsu i se póte atribui, cá multi ómeni de sciintia sînt necaliti la vorba.

Éta ce díce Despréaux:

„Dieu préserve mon ouie!
D'un homme d'esprit, qui m'ennuie!
J'aimerais cent fois mieux un sot.“

Acésta gresiéla e propria în cátu-va si unor dame, cari de altmintrea cu spiritulu, la vorba curate si corecte, credu, fára raisonu, cá acatiéndu la obiectu, câte o códa în termini frumosi, lu-vor face mai placutu.

O figura monstruoasă înse nu devine mai placută în purpura.

I. S. Paulu.

O nunta celebra.

Cătu-i țier'a ungurésca
Nu-i că fét'a românesca.
Ardealulu cătu-i de mare
Românc'a parechia n'are."

În dîuarele straine adese ori aflăm descria în tôte amenuntele sale căte o cunună — din clas'a aristocratică. În ale nôstre dîuare afara de notițiile lăconice-scurte de sub rubric'a „Hymen“, sciri mai detaiate despre însemnatulu actu alu casatoriei nu se împartășesc publicului. Si pentru ce? Pentru că nôue românilor de dincóce de Carpati ni lipsesc clas'a aristocratică. Dar n'avemu noi ore în sinulu națiunii nôstre barbati, familii, cari prin pozițiunea lor socială mai destinsa, prin virtutea lor probată, séu prin meritele lor câstigate pentru româtime s'au aredicat la unu rangu de elită socială. Aceștia de si, séu mai bine disu tocmai fiind că au estu din sinulu poporului, pentru noi trebe sé aiba mai multa valóre, decâtu aristocratîmea strainilor, care forméza unu castu separatu de poporu.

Pe care cetitoriu séu cetitóre a „Familiei“ n'ar interesá nunt'a nepótei unui erou alu libertății nôstre, a unui adevratu si celu d'ântâiu „preotu cu crucea 'n frunte?“ Cine nu aude cu placere despre cunun'a unei fiice, acărei parinti sînt : unu literatu si anteluptatoriu politicu din cei mai neobositi si a matróna româna din cele mai rare căte avemu? . . .

Cunun'a dșórei Letitia Hodosiú cu Dr. M. Oncu advocatu din Aradu s'a serbatu la 5 nov. a. c. în Rosi'a la cas'a parintelui protopopu Simion cav. de Balintu, mosiulu miresei. În Rosi'a s'a tînutu cunun'a la dorintia miresei, care fiind cea mai buna fiica si nepóta a voitu prin cunun'a ei în biserica din Rosi'a sé împlinesca unu devotamentu de pietate si amóre fiesca față de parinti, cari asemenea si-au celebratu cunună înainte acelu altariu.

La 3 ore dupa amedi biserica se umpluse de poporu care a venitu sé véda cunun'a nepótei lui „Tata-mosiú.“ Frumseti'a clasica a fragedei mirese este cunoscuta la toti căti au vedut'o, séu si numai auditu de Letitia Hodosiú. E destulu pentru caracterisare cá sé dicemu, că ea este fic'a fetei lui Balintu . . . În costumulu de mirésa stându naintea altariului cu espressione de seriositate, demnitate si pietate, cum trebe sé sté fia-care mirés'a la altariulu Domnului, ea erá chiar sublîma. Actulu de cunună l'a îndeplinitu preotulu din Rosi'a asistându parintele protopopu Balintu în costumu serbatorescu decoratu cu ordurile binemeritate de pe câmpulu luptei nationale. În calitate de nasi au asistatu : Dlu I. Popoviciu-Desseanu din Aradu cu dn'a Balintu soția medicului din Rosi'a, dlu Al. Filipu adv. în Abrudu cu dn'a soția, dlu Dr. S. Caianu mediculu băilor din Rosi'a cu dn'a soția si dlu protopopu Gallu din Abrudu cu dn'a soția. Funcțiunea de surori de mirésa a purtatu dșórea Sidonia Rosiú din Alba-Iulia, dșórea Elena Richter din Sibiu si dșórea Iulia Filipu din Abrudu. În fine frati de mire au fost Aur. Belesiú ingineru, si Dr. G. Vuia med., ambiu din Aradu si fratele miresei Enea Hodosiú.

Nunt'a erá sé tréca dupa mod'a de acuma în lînisce, înse la cas'a lui „tata-mosiú“ suna musica si la căte unu chiefu mai micu, necum sé lipsésca aceea la

nunt'a scumpei sale nepóte. La mésa Jutiú cu band'a sa din Abrudu a jucatu cele mai bune si mai nôue piese românesci. Dupa aredicarea mesei s'a întorsu unu dansu, care a devenitu din ce în ce mai animatu pâna ce nu putu resiste nici tata-mosiú cá sé nu bata din calcăiele sale cele de 70 de ani. Iti crescea inim'a vedîndu pe tata-mosiú cu o inima atātu de june veselindu-se la nunt'a nepótei sale.

În dîu'a urmátore tinerii casatoriti au plecatu la Aradu, unde fure întimpinati la gara de o frumósa societate românesca compusa din amicii mirelui si stimatorii miresei. Toti s'au bucuratu sinceru de acuisitiunea frumósa a Aradului, dorindu cá flórea Ardealului transplantata în paméntulu Aradului sub îngri-girea bravului ei gradinariu sé înflorésca multi ani!

Ne alaturámu din sufletu acesteii urări.

Unu nuntasiu.

Benedictu Cairoli.

— La portretulu de po pagin'a 533. —

Cetitorii nostri primescu portretulu ministrului presiedinte a tinerului regatu italianu. B. Cairoli nascutu în Pavia în an. 1826, jóca unu rolu însemnatu de la an. 1848, si e animatu de simtiemintele cele mai nobile si ideile cele mai curate liberali. Barbatu de ingeniu, cu vederi si convictiuni hotarite, caracteru solidu si resolutu, este înca în virtutea puterii de a lucrá multu pentru Itali'a. În anulu 1859 a luat parte în lupt'a dela Palermo, unde fu ranitu. Din 1870 este membru alu parlamentului italianu si conducetorul partidei progressiste; timpu îndelungatu fu presiedinte alu camerei deputatilor.

Cairoli si partid'a lui au de programa : sufragiulu universalu, alegerile secrete si libere de ori-ce influentié, reorganizarea financiolor, pentru cá Itali'a întarita prin resurse si buna organizare a fortíelor armate, sé póta deveni putere domnitóre pe marea adriatica si pe țierile, ce o încungiura. De aceea Cairoli cu amiculu seu vechiu Garibaldi au introdusu în Itali'a asociatiunile poporali pentru manuearea armei si puscarea în țielu, si aceste le spriginescu cu multa caldura si din tôte puterile.

Dupa repasirea contelui Corti dela ministeriulu de esterne, carele a reprezentatu în cabinetu elementulu moderatu, regimulu italianu a devenitu unulu dintre cele mai liberali. De atunci în cóce politic'a esterna a Italiei este totu mai pregnantă si puternica în afara; amici'a regelui Umbertu si a regimului seu este cautata de tôte puterile mari.

În mai multe rënduri Itali'a a doveditu față de miculu statu românu dela Dunare adevratu interesu pentru propasirea si întarirea elementului românu, de a puté fi sentinela víua a latinității si reprezentante a civilizatiunii în Orientu.

Ce e nou ?

✕ **Balulu din Alba-Iulia**, ce se va dá acolo cu ocasiunea adunării generale a societății pentru fondu de teatru românu, are sé fia fôrte frumosu. Precum ni se scrie, o multîme de familie si-au promis concursulu lor; din gîuru asemene se aștepta unu contin-gentu mare. Calusierulu si Batut'a asemene vor avé farmeculu lor specialu, căci vor fi jucate de voinicii regimentului Baden.

Unu architectu român, dlu Constantin Stefanescu, precum cetimu în „Timpulu“, si-a facutu unu bunu renume în strainetate. Dsa a terminatu cu successu școl'a de bele arte în Paris, medaliatu de acest'a, societatea centrala de architecti din Paris l'a admisu printre membrii sei. Aceeasi onóre i-a facut'o si societatea de architecti din Bruxelles, si directiunea care a presidatu la construirea palatului espositiunii din Paris l'a gasitu destulu de demnu pentru a-i încredintiá mai multe lucrári la Trocadero. Pe la finitulu anului 1876 dlu Censpach, primarul Bruxe-lului, l'a angajatu a terminá unu proiectu ce facuse dsa cu successu, întrunirea printr'o avenue Column'a Congressului cu piat'a Martirilor si bulevardulu de Nord.

O istoria picanta. Dlu X., carele avea datin'a sè se rentórca nóptea pe la 11 óre, într'o séra se rentórse deja la 9 óre, înșotitu de mai multí amici. Rentorsu, elu dise soției sale, care tremurá, cá cine-va i-a spusu, cá în cas'a lui se afla unu talharu, deci a vinitu sè-lu prinda, si cá acela sè nu scape, si-a adusu si niste amici. Înședar voi soția sè-lu asigure, cá nu se afla nici unu talharu în casa, elu începú sè caute. Si iéta, ascunsu într'unu dulapu, gasi pe unu domnu Z., care nesciindu justificá caus'a afării sale acolo, lasá a fi consideratu cá talhariu. Barbatulu i propuse urmatórea dilema : „Séu subscrie numai decátu o politia despre 20 mii franci, ce i voi daruí asilului, séu voiu chiamá doi politísti si te voiu areștá cá pe talharu.“ Dlu X., care se bucura de o nalta positiunea sociala, primí conditiunea prima si subscrie politia.

O audientia la imperatulu. O corespondintia din Viena spune : Alfred M., fost husaru, a sedusu anulu trecutú o féta de familia înșemnata, pentru care a fost opritu în Pesta si predatu tribunalului competente din Viena, care-lu pedepsí cu o luna închisóre. Elu cere totusi sè nu se esecute sentinti'a într'unu timpu mai lungu, pe care voiá sè-lu întrebuinteze pentru a cere personalu grați'a imperatului. Audientia i se acordá si elu se înfatíșia înaintea imperatului. M. esclase la 1874 într'o manevra, la care asistase si imperatulu, si dupa cererea M. Sale inca de atunci i se înfatíșiasse. Abia întrase în sala si înmânúá petitiunea, când imperatulu recunoscu pe îndresnetiulu husaru din 1874, acárui dibacia n'o uitase. Dupa ce M. se rugá sè-i se revédia pedéps'a, imperatulu ilu întrebá : „Citesci románe?“ Elu respundíéndu, cá „da“, imperatulu urmá : „Ei bine, atunci scii cum se petrecu : mai întâiu amorulu, apoi seducerea si în urma . . . pedéps'a. Dupa ce ai iubitu si ai sedusu pe o féta, trebue sè primesci si pedéps'a. În-dura-ti liniscitu pedéps'a ; ea e drépta.“ La unu semnu alu imperatului, petiționarulu se departá . . . mândru, dar negrațiatu.

Celu din urma Lusignan. În Petersburg vietuesce unu omu saracu si bolnaviciosu, care voiesce sè 'ncerce a dá unu felu de legalitate anecșarii insulei Cipru de cátra Englesi. Acesta e celu din urma Lusignan ; derivatiunea sa dela regii Armeniei si ai Ciprului nu póte fi pusa la indoieła. Elu pórtá o unifor-ma fantastica cá husarii, o decoratiune de fantasia, o cocarda rosia si galbena la chipiu si o manta milita-

résca. Înșemnát'a sa avere în bani, care erá depusa la patriarchulu din Constantinopole, disparú când cu rescól'a dela 1827. Betrânulu pretendentu primesce din când în când mici daruri dela imperatés'a. Uniculu seu fiu muri acum doi ani la Milano într'o mare miseria. Ne mai avéndu acum nici unu mostenitoru, are de gându a-si vinde drepturile sale guvernului englesu. Primí-va acesta têrgulu ? („Rom.“)

Microfonulu. De câte-va dîle, se vorbiá la Londra despre o nóua inventiune a dlui Hughes, botezata „Microfonu.“ Acestu instrumentu, care a fost presintatu la Academi'a sciintielor, permite a transmite la distantie mari scomotele cele mai mici, cá sbirnaitului unei mușce, séu tacanitului unui césornicu. Acestu instrumentu se compune d'o scândurica verticala fisata p'o alta scândura care i servesce de picioru. Pe scândur'a verticala sânt asiediate dóue mici cuburi de carbune crestate. Unu micu craionu de carbune merge dela unu cubu la celalaltu, fiind asiediatu chiar p'aceste crestaturi. Firele electrice sânt legate de cuburi si comunicatiunea se face prin creionu. Contactulu este permanente în cubulu inferioru ; inse nu este totu asiá si în celu superioru, unde contactulu este mai multu séu mai puțin perfectu. Cea mai mica vibrare modifica contactulu si este simtita în currentulu electricu. Unu telefonu este pusu la plecarea depesielor, unu altulu la sosire. Microfonulu nu este, dice „le Temps“, de cátu unu instrumentu transmitemtoru care are o mare delicatetiá si mareșce sunetele transmise. („Rom.“)

Fómetea în Chiua. Unu corespondentu din Siangai spune, cá fómetea din Chiua cresce mereu. Nici anulu acesta nu póte fi vorb'a de secerisíu, din cauza cá sórele ardietoru pustiesce totu, si din caus'a lipsei de semenatura. Bogatulu si saraculu nu se mai deosebescu ; acela care înainte traia în pompa, acum se tavalesce în prafu, geméndu de fóme, alaturea cu cersitorulu dela us'a lui. Guvernulu si privatii facu totu ce le stá în putintia ; dar înședar, mijlócele lor sânt neîndestulátore. Guvernulu a datu ordinu guvernatorilor provinciilor sè cerceteze, dóra vor puté aflá caus'a mánierii díeilor. Idolii se arunca în fântâni si lacuri pentru a induplecá pe dieulu plóiei si apeí sè ude paméntulu uscatu. Imperatulu chiar si-a schimbatu numele, cá asiá sè faca pe cei ceresci, sè crédiá, cá fostulu imperatu a muritu, si altulu este pe tronul. Dar tóte înședar, fómetea cresce.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Panfilu Podóba, notaru cercualu în Zaulu de câmpia. în 20 oct. a. c. s. n. si-a serbatu cununi'a cu domnișór'a Nina Morariu Papp din Juriulu de câmpia.

Treiluniulu octomvre—decemvre începéndu-se cu nr. 74, deschidemu prenumeratiune nóua la fói'a nóstra, cu conditiunile înșemnate în frunte. Observámu, cá în treiluniulu acesta vom dá si suplementele promise pentru acestu semestru. Rogámu pe abonantii ale caror abonamente vor espirá sè le rennoiésca de timpuriu, séu sè ne retramita esemplarele.